

Konkurzy na vzestupu

Růst nesplacených závazků a dluhů v konkurzech nahrává insolvenčním agenturám

Klesající příliv zahraničních investic, rostoucí počet nesplacených závazků, pokles cen komodit a zahraničního obchodu, to vše má na svědomí současná ekonomická krize. Výsledkem působení těchto faktorů je jednak zvyšující se nezaměstnanost, která jen díky sezonním pracím nepřesahuje hranici osmi procent, ale také dramatický nárůst konkurzů a insolvenčních řízení. Meziročně se počet firemních konkurzů zvýšil o šedesát procent. Odvětvím, ve kterém bylo v prvním čtvrtletí letošního roku vyhlášeno nejvíce bankrotů, byl obchod s podílem třicet procent. Na dalších místech skončily stavebnictví se čtyřiceti procenty a služby pro podniky s jedenácti procenty.

BEZ OHLEDU NA PŮVOD

Zajímavou změnu přinesl nový insolvenční zákon a institut osobního bankrotu. „Počet osobních bankrotů, které se začaly uplatňovat od ledna loňského roku, v únoru letošního roku poprvé převyšil počet bankrotů podnikatelských subjektů. V březnu dosáhl jejich podíl na celkovém počtu konkurzů 52 procent, což je ve srovnání s březnem loňského roku více než dvojnásobek,“ říká Pavel Finger, člen představenstva společnosti Czech Credit Bureau, která spravuje úvěrové registry v Česku. Nový insolvenční zákon umožňuje dlužníkovi, který by své

závazky nedokázal za celý život splatit, vyrovnat se s věřiteli třiceti procenty dluhu – prodejem majetku, nebo pětiletým obdobím, kdy odevzdává veškeré své příjmy nad úroveň životního minima na umořování dluhu. Lze očekávat, že lidé brzy začnou tento zákon zneužívat, podobně, jako je tomu například ve Spojených státech amerických nebo ve Velké Británii. Tamní úvěry na vysokoškolské studium jsou drahé, což studenty vede k jejich jednorázovému splacení jiným zadlužením, například z kreditních karet, a následnému vyhlášení osobního bankrotu. Za pár let nízkonákladového života je pak soud oddluží. „Předpokládáme důkladnou analýzu aplikující praxe soudů s tím, že případné detekované nedostatky budou prostřednictvím novel odstraněny,“ říká Zuzana Steinerová, mluvčí ministerstva spravedlnosti.

V případě osob samostatně výdělečně činných je bankrotů minimum, přestože relativně významná část nezaměstnanosti vzniká právě ukončením tohoto typu podnikání. „Podíl bankrotů fyzických osob podnikatelů mírně klesá. Podstatnou roli má pravděpodobně fakt, že při zániku fyzických osob-podnikatelů hraje forma bankrotu obvykle jen malou roli,“ vysvětluje Věra Kameníčková, analytička portálu Cribis.cz. V březnu tohoto roku zbankrotovalo pouhých 23 fyzic-

kých osob podnikatelů. Za první čtvrtletí jich bylo 56, což v meziročním srovnání značí pokles o šestnáct procent.

S „VEJŠKOU“, ALE BEZ PRÁCE

Zatímco dříve řady nezaměstnaných tvořili spíše nízkovzdělané osoby a lidé bez praxe, trend růstu bankrotů toto schéma pomalu mění. Zánikem firmy se na trh práce dostává kompletní zaměstnanecký kmen, tedy i management. „Propouštění manažerů a specialistů bude mít dopad na inflaci mezd, která by mohla v porovnání s předchozím obdobím zpomalit, a zaměstnanci ucházející se o práci budou ochotni k jistému kompromisu v mzdové oblasti,“ vysvětluje souvislosti Katarína Smrčková, senior manažerka pro lidské zdroje společnosti PricewaterhouseCoopers. Kromě nižších nároků na mzdy budou mít i vzdělaní lidé s praxí potíže sehnat práci, zejména v určitých regionech a oborech. Na vině jsou klesající zahraniční investice. „Nedávné stažení návrhu zákona na zrušení investičních pobídek z projednávání v Poslanecké sněmovně může mít následky. Průzkum potvrzuje, že rozhodnutí zachovat investiční pobídky pro průmyslové podniky je správné. Investorů, kteří plánují nové investice, je v současné době málo. O to více je nutné o jejich investice bojovat a udržet pozici atraktivní cílové

Zánik firmy není nic tragického. Na její místo nastoupí jiná, s modernější technologií, lepším řízením nebo nápadem

země,“ uvádí Jan Linhart, partner v oddělení daňového poradenství společnosti KPMG Česká republika.

LÍBÍME SE

Česká republika sice stále ještě patří mezi dvacítku investorsky nejatraktivnějších zemí světa, ale v celkovém žebříčku podle počtu umístěných zahraničních projektů klesla z devátého na čtrnácté místo. A to přesto, že v roce 2008 získala o pět procent více zahraničněinvestorských projektů než v roce 2007. V počtu vytvořených pracovních míst zaznamenala dokonce 63procentní pokles. Podobný trend je možné sledovat i v jiných evropských

státech. I když se počet investic v Evropě během roku 2008 téměř nezměnil, dopad nastupující recese na zaměstnanost je značný. „Dobrou zprávou ale je, že podle našeho průzkumu i přes současná negativní čísla bude střední a východní Evropa v následujících třech letech nejvíce atraktivním regionem pro přímé zahraniční investice,“ vysvětluje Magdalena Souček, vedoucí partnerka Ernst & Young v České republice.

Celkový obraz zpomalené ekonomiky a z toho vyplývající růst nesplacených závazků i dluhů v konkurzech nahrává insolvenčním agenturám. „V B2B segmentu pohledávek byl nárůst v meziročním

porovnání mírný, řádově v procentech. Začátek roku 2009 však přinesl akceleraci i v této oblasti,“ říká Vladimír Gazárek, prezident Asociace inkasních agentur.

V DÁLÍ KONJUNKTURA

Obrat k lepšímu lze logicky očekávat až s koncem krize. Pokud v té době budou ještě v platnosti investiční pobídky, mohly by poněkud paradoxně (právě investiční pobídky mohou za současnou charakteristiku české ekonomiky coby výrobni s nízkou přidanou hodnotou) začít měnit strukturu naší ekonomiky směrem k vyšší přidané hodnotě. „Z odpovědi investorů na náš průzkum vyplývá převaha budoucích investic s vysokou přidanou hodnotou, a především zajímavý podíl nejmodernějších světových technologií,“ doplnil Linhart.

Do té doby však lze očekávat další výrazný růst počtu firemních i osobních bankrotů. Významnou roli tu bude dříve či později hrát druhotná platební neschopnost, která může rychle pohřbit i jinak zdravou firmu. „Doporučujeme firmám, aby si své obchodní partnery v současné době důkladně prověřovaly, protože jedině tím mohou předejít případným nepříjemným důsledkům,“ podotkl Finger z firmy Czech Credit Bureau. Je však třeba si uvědomit, že bankroty k běžnému životu patří. „Zánik firmy není nic tragického. Na její místo nastoupí jiná firma, s lepší technologií, řízením nebo nápadem,“ vysvětluje nejcitovanější tuzemský ekonom profesor Milan Zelený. A dodává: „Nesmíme zapomenout, že současná krize má i očistné dopady, jako jsou identifikace a vyloučení předlužených, nekonkurenceschopných a zkorumpovaných individuí, institucí a podniků.“

KAREL ZAORAL (karel.zaoral@euro.cz)